

EAPC - Gestió de la informació: transparència i protecció de dades

Dades perquè ningú quedi exclòs: comptar tothom perquè tothom compta

25-10-2021

El compromís de no deixar ningú enrere ([Leave no one behind - LNOB](#)) és la promesa central i transformadora de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible. Representa el compromís inequívoc de tots els estats membres de l'ONU d'erradicar la pobresa en totes les seves formes, acabar amb la discriminació i l'exclusió i reduir les desigualtats i vulnerabilitats entre les persones.

Aquest compromís presenta un seguit de reptes en el camp de les dades, el principal dels quals és garantir que tothom s'hi compta, ja que en molts casos els sectors més vulnerables de la societat, i molt especialment les persones més pobres, en queden exclosos. Hi ha més de 700 milions de persones que viuen en una pobresa extrema al món i, en aquest context, l'explotació de les dades pot resultar una eina poderosa per disminuir la pobresa, però estem segurs que totes aquestes persones s'inclouen en els registres oficials?

Perquè tothom compti en els sistemes oficials de recollida de dades els governs han de desenvolupar noves estratègies, potser més sofisticades o innovadores, ja que és difícil que les enquestes oficials tal com s'han elaborat fins ara registrin informació sobre grups marginals o exclosos de la societat. Així, doncs, actualment les dades recollides no representen el conjunt de la societat i, en realitat, no s'està visibilitzant els col·lectius més vulnerables, sobretot si tenim en compte que els països que recullen menys dades, o senzillament no en recullen, solen ser els menys desenvolupats i els afectats per conflictes bèl·lics o socials.

No deixar ningú enrere no només implica arribar als més pobres, sinó que requereix combatre la discriminació i les desigualtats dins i entre els països i les seves causes profundes. Una de les principals causes per les quals hi ha col·lectius sencers invisibilitzats són les formes persistents de discriminació, inclosa la discriminació de gènere, que deixa marginades i excloses persones, famílies i comunitats senceres.

Els sistemes de recollida de dades administratives, inclosos els registres civils i els cens, són una font clau d'estadístiques sobre natalitat, mortalitat i migració, però és evident que aquests registres oficials difícilment recullen dades sobre col·lectius marginats. Què passa, per exemple, amb les persones que arriben en pateres? Què passa amb les persones que viuen als camps de refugiats? Milions de persones afectades per aquestes situacions dramàtiques no queden registrades enlloc i, per tant, es fa més difícil visibilitzar-les i dissenyar polítiques adequades.

Però, qui queda enrere i per què?

Les persones es queden enrere quan no poden optar a les oportunitats de progrés. Parlem de persones que viuen en l'extrema pobresa, però també d'altres col·lectius que viuen desavantatges i privacions que limiten les seves eleccions i oportunitats respecte de la societat en general.

Quins són els factors que contribueixen a propiciar estats de vulnerabilitat?

1. La discriminació per raó d'un o més aspectes d'identitat, com ara el gènere, l'ètnia, l'edat, la classe, la discapacitat i l'orientació sexual, la religió, la nacionalitat, l'estat migratori, etc.
2. La discriminació per raó geogràfica: el lloc de residència pot esdevenir un factor de vulnerabilitat, sobretot en els casos en què això suposa no poder accedir als mateixos serveis públics que d'altres en matèria de transport, internet o altres infraestructures.
3. La gestió política i institucional del lloc de residència: les persones poden viure en desavantatge a causa de la ineficàcia, la injustícia, l'incompliment o la irresponsabilitat de les institucions. La mala gestió política i la mala governança poden portar a la promulgació de lleis injustes de base o a la gestió inadequada i fins i tot discriminatòria dels pressupostos.
4. L'estat socioeconòmic: les persones que s'enfronten a privacions o desavantatges com ara la manca d'aliments, una atenció sanitària de baixa qualitat, no tenir accés a aigua potable, etc., poden tenir menys expectativa de vida. Al mateix temps, aquests col·lectius tenen menys oportunitats d'accedir als sistemes educatius i, per tant, menys oportunitats d'accedir al mercat laboral.
5. Els impactes del canvi climàtic: els desastres naturals derivats del canvi climàtic arrasen directament comunitats senceres.

Què es pot fer per pal·liar aquest biaix?

Millorar els sistemes de recollida de dades demogràfiques

S'ha de treballar perquè tots els països, sigui quina en sigui la condició, tinguin les eines adequades per elaborar els censos de població de manera periòdica. Els avenços tecnològics en els camps de la informació i la comunicació s'haurien d'aprofitar per millorar l'eficiència de la recollida i el processament de dades.

Millorar la producció i la planificació de dades desagregades

La desagregació de dades és essencial per respondre eficaçment a l'imperatiu d'inclusió social recollit en l'Agenda 2030.

Idealment, les dades demogràfiques haurien de ser desagregades per ingressos, gènere, edat, raça, ètnia, estat migratori, discapacitat, ubicació geogràfica i altres característiques rellevants segons els contextos nacionals. A més, s'haurien de registrar i incloure en els conjunts de dades accessibles al públic les coordenades geogràfiques associades, sempre que fos possible, per

permetre'n la desagregació per ubicació. Les microdades georeferenciades ofereixen una gran flexibilitat en l'especificació de les unitats geogràfiques que s'utilitzen per a una anàlisi particular i milloren considerablement les oportunitats per examinar un tema determinat des de la perspectiva dels grups més afectats.

Millorar la qualitat i la interoperabilitat de les dades demogràfiques a escala mundial

Les dades (obertes o no) ofereixen excel·lents oportunitats de reutilització en favor de la societat. No obstant això, és essencial que les organitzacions que generen dades i els governs desenvolupin protocols rigorosos per protegir la privadesa de les persones i salvaguardar la confidencialitat de la informació.

Igualment important és treballar en la interoperabilitat de les dades, entesa com la capacitat dels sistemes d'informació i dels procediments als quals aquests donen suport, de compartir dades i possibilitar l'intercanvi d'informació i coneixement entre si, de manera que sigui possible intercanviar dades entre països i poder fer comparatives que ajudin a entendre millor les diferències per poder-hi actuar.

En aquest sentit, les Nacions Unides hi tenen un paper important. Els diversos departaments, agències, fons i programes del sistema de les Nacions Unides col·laboren activament en l'harmonització de criteris, la millora dels mètodes d'anàlisi i la presentació d'informes sobre els avenços a escala regional i mundial, alhora que treballen per millorar les capacitats per produir i usar dades demogràfiques d'alta qualitat.

Tenir en compte les dades generades per la ciutadania

Les dades generades per la ciutadania són dades que les persones o les seves organitzacions produeixen per controlar directament qüestions que els afecten, i per exigir-ne o impulsar-ne canvis. En molts casos, en la recollida de dades que fan aquestes organitzacions s'utilitzen mecanismes de *crowdsourcing* o de contacte directe amb els col·lectius afectats. Sovint aquestes iniciatives són organitzades i gestionades per grups de la societat civil.

És a dir, la societat civil pot arribar allà on les institucions oficials no arriben, i les dades recollides directament per la ciutadania tenen un valor cabdal a l'hora d'analitzar situacions complexes. Per tant, és imprescindible que governs i institucions públiques confiïn en aquestes dades, indispensables per al desenvolupament sostenible.

The Global Partnership for Sustainable Development Data

Crec que val la pena destacar en aquest apunt el paper que està tenint la [xarxa Global Partnership for Sustainable Development Data](#), que té per lema *BETTER DATA. BETTER DECISIONS. BETTER LIVES*, i es defineix com una xarxa global que treballa conjuntament per garantir les noves oportunitats que obre l'ús de les dades per aconseguir els objectius de desenvolupament sostenible.

Aquesta xarxa té per objectiu que tots els governs vegin les dades com una part essencial de les infraestructures per al desenvolupament sostenible, i ha desenvolupat la [Carta de les dades inclusives](#) amb la voluntat de garantir que els grups més marginats i vulnerables es vegin reflectits en les dades que configuren les polítiques. L'objectiu és treballar conjuntament amb governs, agències de les Nacions Unides i societat civil per millorar la desagregació de dades, de manera que ningú no quedi enrere.

Principis de la Carta de dades inclusives:

- 1. Les dades han d'incloure tota la població.
- 2. Totes les dades s'han de desagregar, sempre que sigui possible, per descriure amb exactitud tota la població.
- 3. Les dades s'han d'extreure de totes les fonts disponibles.
- 4. Els responsables de la recopilació de dades i la producció d'estadístiques han de retre comptes.
- 5. S'ha de millorar la capacitat humana i tècnica per recopilar, analitzar i utilitzar dades desagregades, fins i tot mitjançant un finançament adequat i sostenible.

Podeu trobar més informació en el document [Two years of the Inclusive Data Charter](#).

En conclusió, per no deixar ningú enrere cal comptar els que no compten, els països han de recopilar i utilitzar més i millor dades desagregades i informació basada en les persones, s'ha de garantir que les persones en risc de vulnerabilitat estiguin en igualtat de condicions davant del desenvolupament sostenible, i fins i tot cal potenciar-ne i assegurar-ne la participació en la presa de decisions.

En definitiva, s'han de fer polítiques, lleis, reformes i accions directes per frenar les desigualtats i mantenir els estàndards mínims de benestar social.

Podeu trobar informació complementària a:

- [Valors universals Agenda 2030](#)
- [What does it mean to leave no one behind?](#)
- [Partnership for Sustainable Development Data](#)
- [Carta de les dades inclusives](#)
- [Inclusive Data Charter: Two Years On](#)
- [Leave No One Behind Data Collaborative](#)
- [Development Co-operation Report 2018. Joining Forces to Leave No One Behind](#)
- [UNHRC - 2030 Agenda for Sustainable Development](#)
- [MOOC - Data for Better Lives: A New Social Contract](#)

Àngels Vidal Juanola

Cap de l'Àrea per al Govern de les Dades. Direcció General d'Administració Digital. Dept. de la Presidència